

**TA'LIM SIFATI - YANGI O'ZBEKISTON TARAQQIYOTINI YANADA YUKSALTIRISHNING
MUHIM OMILI**

Sirojiddinova O'g'iloy Mansurjon qizi
Shahrisabz davlat pedagogika instituti
Tillar fakulteti O'zbek tili va adabiyoti yo'nalishi
3-kurs 1-20-guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasidagi ta'lim tizimi, ta'lim sifatini oshirish borasidagi olib borilayotgan ishlar, yangiliklar, Yangi O'zbekistonda ta'limga berilgan e'tibor haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'z: Yangi O'zbekiston, ta'lim tizimi, "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi", ta'lim sifati, o'qituvchi.

Bir insonning voyaga yetib, barkamol shaxs bo'lib ulg'ayishida tarbiya nechog'lik zarur bo'lsa, ta'lim ham xuddi shunday yuksak o'rinlarda turadi. Odamzod yaratilibdiki, unga Alloh taolo tomonidan bir his singdirilgan. Bu bilish hissi bo'lib, inson tug'ilgandan to vafot etgunga qadar bilmaganlarini bilishga va bilganlarini boshqalarga o'rgatishga harakat qiladi. Jamiyat hayotida ta'limning roli va ahamiyati juda katta. Jamiyat qanchalik kuchli, bilimli, salohiyatli insonlardan tashkil topsa, davlat shunchalik rivojlanadi, taraqqiy topadi. O'z oldiga ulkan marralarni qo'ygan, yuqori rivojlanish pozitsiyasiga erishmoqchi bo'lgan har bir davlat, avvalo, ta'lim sohasiga e'tibor qaratishi lozimligi barchamizga ma'lum. Shu jumladan, O'zbekiston Respublikasida ham ta'limga e'tibor qaratish-kelajakka e'tibor qaratish, yuksak marralar uchun zamin hozirlash, har tomonlama rivojlanish uchun asosiy yo'llardan biri sifatida qaraladi. O'tgan davr mobaynida O'zbekiston bosib o'tgan yo'lga nazar soladigan bo'lsak, e'tiborimizni, avvalo, xalq faravonligi va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash borasida qilingan ishlar tortadi. Shu bilan birgalikda, ushbu jarayonlarda ta'lim tizimi rivojiga ham alohida ahamiyat berilganining ham guvohi bo'lamiz.

So'zimiz isboti sifatida O'zbekistonning MDH davlatlari o'rtasida birinchi bo'lib 1997-yilda ta'limning barcha tizimini bosqichma-bosqich isloh qilishni nazarda tutuvchi "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" ni ishlab chiqqanini aytishimiz mumkin. Shunday bo'lsa ham O'zbekiston ta'lim tizimida bir qancha oqsashlar kuzatilgani ham yolg'on emas. Uzoq yillar davomida o'qituvchi kasbining jamiyat tomonidan kamsitilishi, uning sha'ni, qadr-qimmatining himoya qilinmasligi, o'quvchi-talabalarning o'qishga faqatgina majburiyat uchun borishi, malakasiz o'qituvchi va tarbiyachilar, ta'lim tizimidagi ortiqcha qog'ozbozlik shular jumlasidandir. Avvalo, ta'lim tizimi haqida gap ketganda, ko'z oldimizga o'qituvchi siymosi gavdalanadi. Ta'lim sifatining qanchalik yuqori bo'lishi, o'quvchilar o'zlashtirish salohiyatining ortib borishi, dars mashg'ulotlarining samarali tashkil etilishi, albatta, o'qituvchining bilim saviyasiga, iqtidoriga bog'liqdir. Hozirgi kunda ijtimoiy tarmoqlarda kuzatyotgan ayrim holatlar ko'nglimizni xufton qiladi. Ularning birida o'qituvchi o'z o'quvchisi tomonidan kaltaklanadi, yana boshqasida esa ota-onalar tomonidan o'qituvchi sha'niga to'g'ri kelmaydigan haqoratlar qilinadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev o'qituvchi shaxsi xususida to'xtalib: "Biz ustozni otaday ulug' deb bilgan, doimo ardoqlagan ma'rifatparvar xalqning vakillarimiz. Men ham o'qituvchi, muallim deganda o'zim uchun eng aziz va hurmatli, ziyoli va zamonaviy, samimiy va mehribon insonlarni tasavvur qilaman. Chunki hammamizga ham shu muallim saboq va ta'lim berib, mehribon ota-onalarimiz qatorida tarbiyalagan.

Bugungi kunda O'zbekistonning yangi taraqqiyot davri poydevorini yaratyapmiz. Bunda bizning eng yaqin ko'makchilarimiz ustoz va murabbiylar, ilmiy va ijodkor ziyolilardir" – degan fikrlarni aytadi. Hozirgi kunda ta'lim sifatini oshirish maqsadida ko'pgina amaliy ishlar

qilinmoqda. Ta'lim sifatiga ta'sir etuvchi omillarni bartaraf etish asosiy vazifalardan etib belgilandi. Respublikamizdagi ta'lim tizimining sifatini oshirish, ta'limning har bir sohasini qo'llab-quvvatlash, kamchiliklarni ochib berish uchun "Ta'lim sifatini nazorat qilish bo'limi" ning tashkil etilishi ham-ta'lim sifatining oshirish uchun ulkan qadamlardan biri bo'ldi. Bu bo'lim o'z faoliyatini O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida" gi qonuni, Kadrlar tayyorlash milliy dasturi, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining palatalari qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari, qarorlari, farmoyishlari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari va farmoyishlari, Davlat inspeksiyasi hamda institut rektorlari buyruqlari va qonuniy ko'rsatmalariga, shuningdek Bo'lim to'g'risidagi Nizomga muvofiq olib boradi. "Ta'lim sifatini nazorat qilish bo'limi" tomonidan O'zbekiston ta'lim tizimini rivojlantirish ta'lim sifatini oshirish yo'lida bir qator samarali ishlar qilingani tahsinga sazovordir. Ammo birgina bu Bo'lim faoliyati bilan barcha muammolar hal bo'lib qolmaydi. Shuning uchun O'zbekiston o'z ta'lim tizimini har tomonlama rivojlantirish maqsadida bosqichma-bosqich isloh qilish yo'lini tanladi. Amalga oshirilayotgan islohotlarning, avvalo, maktabgacha ta'lim va tarbiya sohasidan boshlanishi ham bejiz emas.

Turli xil yot g'oyalar xuruji shiddat bilan ko'paygan ayni vaqtda bolalarimiz tarbiyasida eng asosiy bo'g'in hisoblangan maktabgacha ta'lim tizimining, nafaqat, jamiyatimiz, shu bilan birgalikda yurtimiz kelajagi uchun muhim o'rinda turishini ko'rsatib berdi. Shu o'rinda, yana bir bor o'qituvchi kasbiga to'xtalib o'tsam. Hammamizning xabarimiz bor, yaqin yillargacha bu kasb egalari o'zlariga munosib bo'lmagan ishlar bilan shug'ullanishga jalb etilgan. Paxta terimi, turli xil tozalik ishlari shular jumlasidandir. Lekin so'nggi yillarda o'qituvchi kasbiga munosabat tubdan o'zgardi. Buni biz o'qituvchilar oylik maoshlarining oshishida, insonlarning bu kasb egalari bo'lgan munosabatlarining ijobiy tomonga o'zgarishida ko'rishimiz mumkin. O'zbekiston kelajagi barkamol yoshlar qo'lida bo'lsa, ushbu yoshlarning qay darajada bilim, salohiyatga ega bo'lishi, ularning yetuk kadr bo'lib yetishuvida ustoz-murabbiylarning o'rni beqiyosdir. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasiga o'gartirish va qo'shimchalar kiritish maqsadida 30-aprel kuni bo'lishi kutilayotgan Referendumdan barchamiz xabardormiz. Ushbu Konstitutsiyaga kiritilayotgan o'zgarishlardan biri e'tiborimni tortdi. "O'zbekiston Respublikasida o'qituvchining mehnati jamiyat va davlatni rivojlantirish, sog'lom, barkamol avlodni shakllantirish hamda tarbiyalash, xalqning ma'naviy va madaniy salohiyatini saqlash hamda boyitishning asosi sifatida e'tirof etiladi.

Davlat o'qituvchilarning sha'ni va qadr-qimmatini himoya qilish, ularning ijtimoiy va moddiy farovonligi, kasbiy jihatdan o'sishi to'g'risida g'amxo'rlik qiladi" (52-modda). Yangi O'zbekiston o'z taraqqiyot yo'lini to'g'ri tanlab, bu yo'ldan shiddat bilan harakatlanmoqda. Yurtimiz hozirgi kunda o'z erishgan yutuqlari, yerosti va yerusti boyliklari, yaxshi investitsiyaviy muhiti bilan dunyo minbarlarida e'tirof etilmoqda. Yuksalish uchun jadal harakat qilayotgan O'zbekiston o'zga davlatlar xatolaridan ham to'g'ri xulosa chiqarmoqda. O'z davrida dunyoning rivojlangan, boy mamlakatlari qatorida turuvchi bir qancha davlatlar bugungi kunda siyosiy, iqtisodiy, madaniy tanazzulga uchradi. Buning sabablarini tahlil etgan siyosatshunos olimlar, aynan, ta'lim tizimining ushbu davlatlar hayotida kam o'rin egallagani, ta'lim sohasiga e'tibor boshqa sohalarga qaraganda, pastroq ekanligi haqida fikr yuritadilar. Buni yaxshi anglagan O'zbekiston ta'lim tizimining eng rivojlangan davlatlar ta'lim tizimi bilan barobar bo'lishi, eng yangi texnika va texnologiyalar bilan ta'minlanishi uchun harakat qilmoqda. Ta'lim sifati bizga nima bera oladi? Avvalo, sifatli ta'lim bu – kelajakka qo'yilgan eng asosiy poydevor. Sifatli ta'lim olgan o'quvchilar yetuk kadr bo'lib yetishadi. Bu kadrlar o'z sohalari bilan cheklanib qolmay, boshqa sohalarni ham tahlil qila olishadi. Mavjud xato, kamchilik, yutuqlarni ilg'ashadi. Bunday kadrlar Vatan taraqqiyoti uchun sidqidildan xizmat

qilishadi. Va o'zlari ham kelajakda o'zlari kabi yetuk salohiyatli kadr tayyorlash uchun harakat qilishadi.

Xulosa o'rnida shuni aytishim mumkinki, bugungi kunda ta'lim sifati muammosi eng dolzarb muammolardan biridir. Ta'lim sifatini oshirish, tizimdagi kamchiliklarni bartaraf etish maqsadida olib borilayotgan ishlardan barchamiz xabardormiz. Ammo birgina xabardorlik bilan kifoyalanib qolmaylik. Biz ham ta'lim sifatining oshishi, sohada yangiliklar yaratilishi uchun o'z hissamizni qo'shaylik. Qanday deysizmi? Farzandlarimizga o'qituvchi kasbining sharafli kasb ekanligini singdiraylik, bog'cha, maktab va oliygohlarni ikkinchi uyi sifatida tanitaylik, jismonan va ma'nan yetuk yoshlarning yurt ertasi hisoblanishini uqtiraylik. Zero, Yangi O'zbekiston yangi yuksak marralarni ko'zlagan yoshlar bilan boyisin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Baxtiyor Qayumov. Sifatli ta'lim - taraqqiyotimiz garovi. Maqola. 2023.
2. yuz.uz
3. daryo.uz
4. m.aniq.uz